

PK-YRITYSBAROMETRI SYKSY 2018

Alueraportti, Pääkaupunkiseutu

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2018 Pk-yritysbarometri perustuu 4636 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä, kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä sekä rahoitusta. Ajankohdaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa ja omistajanvaihdosta.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat kevään 2018 tilannetta heikkommat. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on +27, kun se viime keväänä oli +35. Pääkaupunkiseudun suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku +28 on koko maan tasalla. Alueella tilanne nähdään kevään 2018 tilannetta selvästi heikompana, saldoluku oli tuolloin +40. Suidanteiden paranemista arvioi nyt alueella selvästi harvempi ja ennallaan niiden ennakoi pysyvän useampi kuin keväällä.

Pääkaupunkiseudun alueen suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen jäävät hieman heikommiksi kuin keväällä. Saldoluvuksi muodostuu +20, kun se keväällä oli +24. Myös koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun (+14) perusteella hieman heikkommat kuin keväällä 2018 (+17).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (35 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 3 % koko maan pk-yrityksistä. Pääkaupunkiseudulla on myös eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (37 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi 4 %. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on koko maassa lähes vastaava määrä ja alueella hieman vähemmän kuin keväällä. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pääkaupunkiseudun pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Kehittämistarpeet ja kehittämisen esteet

Koko maassa ja Pääkaupunkiseudulla pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämässä ja koulutuksessa sekä yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa. Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään tasaväkisesti kilpailutilanne ja työvoiman saatavuus. Pääkaupunkiseudulla työvoiman saatavuus koetaan pahimpana esteenä kehittämislle.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka neljännellä koko maan ja joka kolmannella Pääkaupunkiseudun pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa palvelujen ja tavaroitten vientiä on näistä noin kahdella viidestä. Pääkaupunkiseudulla palvelujen viennin osuus on suurempi, 53 %. Pk-yritykset hyödyntävät digitaalisista työkaluista ja palveluista yleisimmin omia internet-sivuja sekä sosiaalista mediaa.

Omistajanvaihdos

Noin puolet vastanneista koko maan ja alueen pk-yrityspäätäjistä ei suunnittele omistajanvaihdosta. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamista suunnittelee koko maassa ja alueella noin joka viides.

Sisällys

Esipuhe	2
Tiivistelmä	3
1. Johdanto.....	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. Yritysten osuudet toimialoilla	7
3. Yritykset ja työllisyys	8
4. Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus ja uusiutuminen	12
6. Pk-yritysten kansainvälistyminen	14
7. Pk-yritysten kehittämisen tarpeet ja esteet	16
8. Pk-yritysten rahoitus.....	17
9. Digitaalisuus liiketoiminnassa	22
10. Omistajanvaihdos.....	24
Suomen Yrittäjien ja aluejärjestöjen yhteystiedot	25
Finnvera Oyj:n ja toimipisteiden yhteystiedot	26
Työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten yhteystiedot	27

Suomen Yrittäjät: Pk-yritysbarometri, syksy 2018, alueraportti

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

taloustutkimus oy

FINNVERA

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-yritysbarometri, syksy 2018

Alueraportti, Pääkaupunkiseutu

1. Johdanto

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä teki-
jöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 4636 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2018. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alueen vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen ja ekonomisti Sampo Seppänen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämisspäällikkö Katri Lehtonen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).
- 2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.
- 3) Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.
- 4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranevat 39,4 %, huononevat 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista Pääkaupunkiseudun alueen yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaamaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

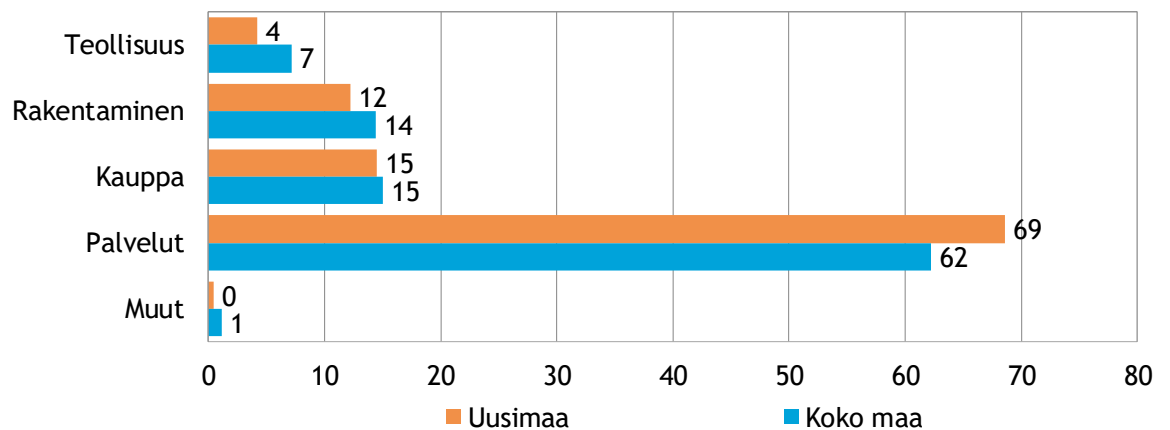
Taulukko 1. Taustatietoja alueelta haastatelluista yrityksistä

		n=	%
Alue	Pääkaupunkiseutu	277	100
Päätoimiala	Teollisuus	13	5
	Rakentaminen	19	7
	Kauppa	46	17
	Palvelut	199	72
Liikevaihto vuonna 2017	alle 0,2 miljoonaa euroa	149	54
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	38	14
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	30	11
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	15	5
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	8	3
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	18	7
	5 miljoonaa euroa tai yli	16	6
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	27	10
	Kasvuhakuiset	101	36
	Asemansa säilyttäjät	71	26
	Ei kasvutavoitteita	64	23
	Toimintansa lopettavat	14	5
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	88	32
	Ei	184	68
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	43	16
	1990-1999	46	17
	2000-2009	85	31
	2010-	103	37

2. Yritysten osuudet toimialoilla

Suomessa oli 283 563 yritystä [1] vuonna 2016. Näistä yrityksistä noin 98 410 Uudenmaan alueella. Koko maassa palvelualan yrityksiä oli 62 %, kaupan 15 %, rakentamisen 14 % ja teollisuudenalan yrityksiä 7 %. Uudenmaan alueella oli palvelualaan kuuluvia yrityksiä koko maata suhteellisesti enemmän ja teollisuuden sekä rakentamisen alan yrityksiä hieman vähemmän. Kaupan alan yrityksiä alueella oli saman verran kuin koko maassa.

Kuva 1. Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, pl. toimiala A. maa-, metsä- ja kalatalous.

3. Yritykset ja työllisyys

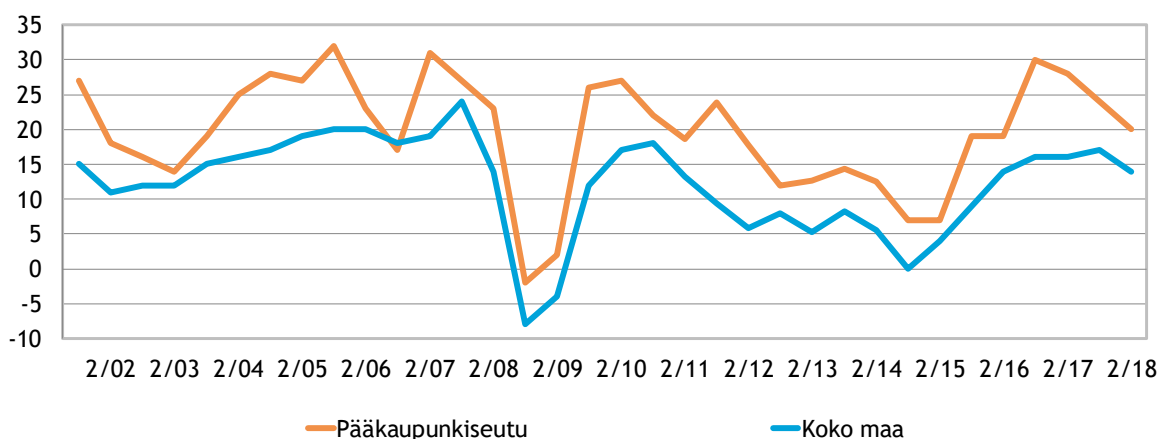
Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen [2] mukaan koko maan työllisten määrä oli 2 573 000 henkeä vuoden 2018 toisella neljänneksellä huhti-kesäkuussa. Lukema on 79 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Sekä palkansaajia että yrittäjiä oli jonkin verran enemmän kuin aiemmin. Koko maan työttömyysaste oli 8,2 % [2] kesäkuussa 2018, kun se edellisvuoden kesäkuussa oli 9,9 %. Uudenmaan alueella työskenteli vuoden 2018 toisella vuosineljänneksellä yhteensä 840 000 henkilöä [3] työttömyysasteen ollessa 7,7 % [4]. Työttömyysaste on laskenut alueella 0,8 prosenttiyksikköä vuoden 2017 vastaavaan ajankohtaan verrattuna [4].

Taulukko 2. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Pääkaupunkiseutu	25	70	5	20
Koko maa	21	72	7	14

Työllistämisedotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2018. Syksyn pk-yritysbarometrin vastaajista joka viides (21 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja alle joka kymmenes (7 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +14 (keväällä +17). Pääkaupunkiseudun alueella muutos on saman suuntainen kuin koko maassa saldoluvun +20 ollessa kuitenkin koko maata parempi, mutta jääden hieman kevään tilannetta heikommaksi (+24).

Kuva 2. Henkilökunnan määrän muutosodotukset seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

2. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2018, kesäkuu, 3. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2018, liitetaulukko 31. Työlliset maakunnittain, kesäkuu, 4. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2018, liitetaulukko 43. Työttömyysaste maakunnittain, kesäkuu 2018.

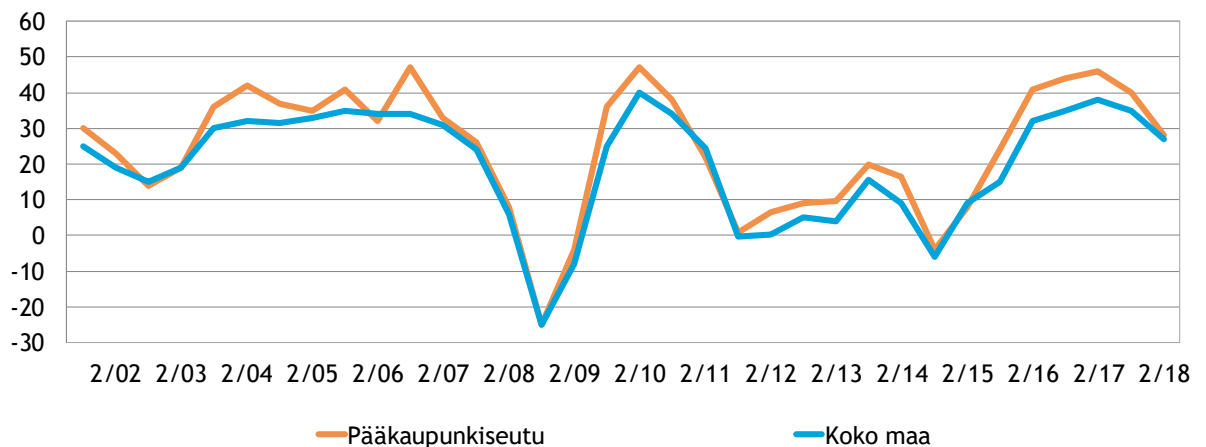
4. Pk-yritysten suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset koko maassa jäivät kevään 2018 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on +27, kun se keväällä oli +35. Noin puolet (53 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 37 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 10 % huononevan. Pääkaupunkiseudun suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku +28 on koko maan tasalla. Alueella tilanne nähdään kevään 2018 tilannetta selvästi heikompana, saldoluku oli tuolloin +40. Suhdanteiden paranemista arvioi nyt alueella selvästi harvempi ja ennallaan niiden ennakoitiin useampi kuin keväällä.

Taulukko 3. Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana, %

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
Pääkaupunkiseutu	38	53	9	28
Koko maa	37	53	10	27

Kuva 3. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku (%)

Taulukko 4. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

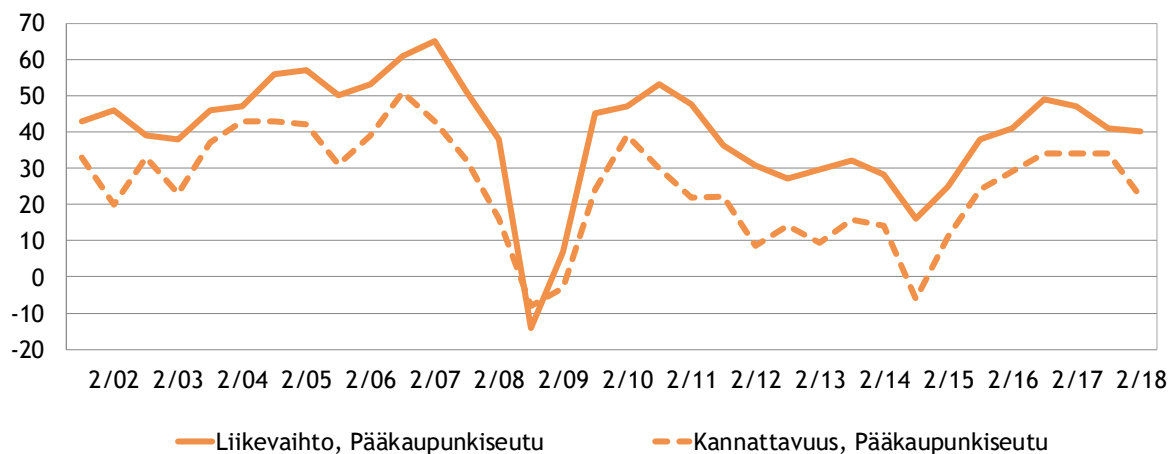
	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Pääkaupunkiseutu	52	36	12	40
Koko maa	48	39	14	34
Investointien arvo				
Pääkaupunkiseutu	21	60	18	3
Koko maa	21	60	19	2
Panostukset kansainvälistymiseen				
Pääkaupunkiseutu	13	75	12	1
Koko maa	13	67	20	-7
Viennin arvo				
Pääkaupunkiseutu	16	72	12	4
Koko maa	13	69	19	-6
Tuonnin arvo				
Pääkaupunkiseutu	13	72	15	-1
Koko maa	11	71	18	-8
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Pääkaupunkiseutu	46	46	8	38
Koko maa	43	50	7	36
Materiaalien hinnat				
Pääkaupunkiseutu	45	51	4	40
Koko maa	47	50	4	43
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Pääkaupunkiseutu	48	47	5	43
Koko maa	46	49	5	41
Kannattavuus				
Pääkaupunkiseutu	38	47	15	22
Koko maa	36	48	17	19
Vakavaraisuus				
Pääkaupunkiseutu	40	51	9	31
Koko maa	36	54	10	26
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Pääkaupunkiseutu	30	61	8	22
Koko maa	28	63	9	19
Tilausten määrä				
Pääkaupunkiseutu	47	41	12	35
Koko maa	44	44	12	32

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +43) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+41). Myös palkkakustannusten nousuun (+36) ja liikevaihdon kasvuun (+34) uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä jäävät koko maassa hieman kevättä heikommiksi saldoluvun ollessa nyt +2 (keväällä+4).

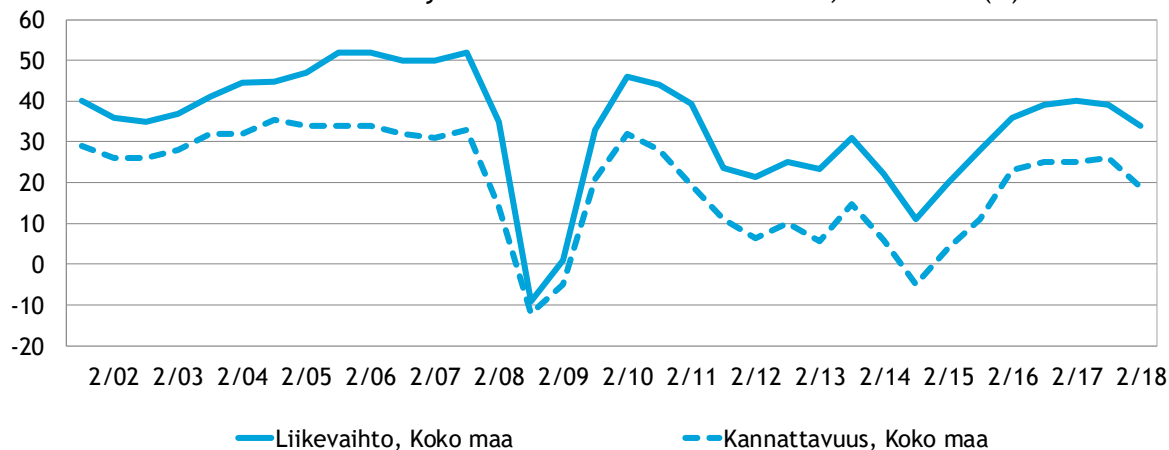
Pääkaupunkiseudun alueella uskotaan vahvimmin lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+43). Seuraavaksi vahvimmat odotukset alueella kohdistuvat materiaalien hintojen nousuun (+40), liikevaihdon kasvuun (+40) ja palkkakustannusten nousuun (+38). Alueella odotukset investointien arvon kehityksestä ovat edelleen positiiviset, mutta jäävät saldolukujen perusteella kevättä heikommiksi (saldoluku nyt +3, keväällä +9).

Kuvassa 4 on esitetty pk-yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymien kehittyminen alueella ja kuvassa 5 koko maassa. Alueella odotukset liikevaihdon kehityksestä ovat lähes vastaavat kuin keväällä ja kannattavuuden osalta selvästi heikommät. Koko maan pk-yritysten odotukset liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä jäävät kevättä heikommiksi.

Kuva 4. Alueen suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

Kuva 5. Koko maan suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

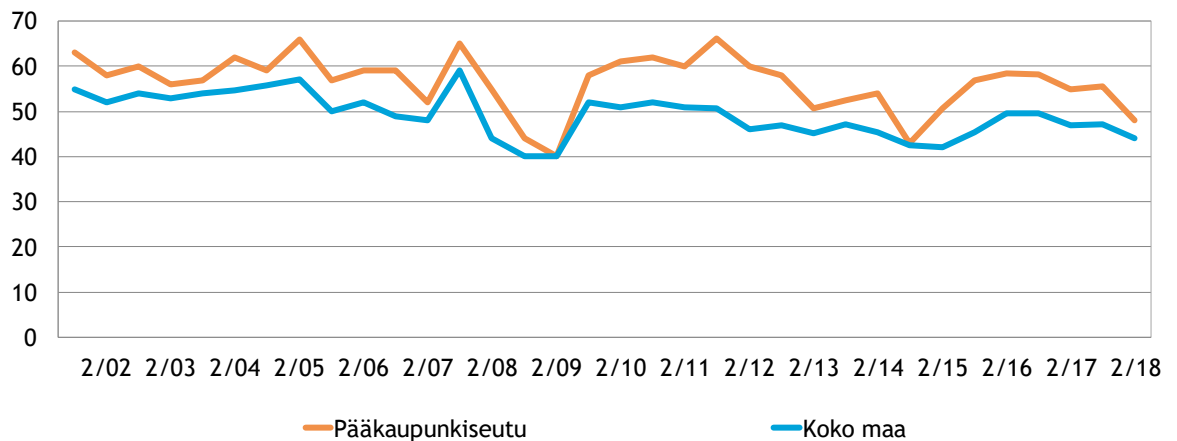
Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (35 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi kevään 2018 tapaan 3 % koko maan pk-yrityksistä. Kuten keväällä, on myös Pääkaupunkiseudulla eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (37 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi 4 % vastaajista mikä on yhden prosenttiyksikön verran enemmän kuin kevään otoksessa. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on koko maassa lähes vastaava määrä ja alueella hieman vähemmän kuin keväällä.

Taulukko 5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

	Voimakkaasti kasvuhakuiset	Kasvuhakuiset	Asemansa säilyttäjät	Ei kasvutavoitteita	Toimintansa lopettavat
Pääkaupunkiseutu	11	37	27	21	4
Koko maa	9	35	33	20	3

Koko maassa ja alueella on voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä yhteensä on vähemmän kuin keväällä 2018.

Kuva 6. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Vastaavasti kuin keväällä, investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pääkaupunkiseudun alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia. Investointien osuus on alueella suurempi kuin keväällä 2018, henkilöstön koulutukseen on panostettu lähes vastaavasti. Uutta henkilöstöä sanoo kevääseen nähden alueella palkanneensa hieman useampi.

Taulukko 6. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

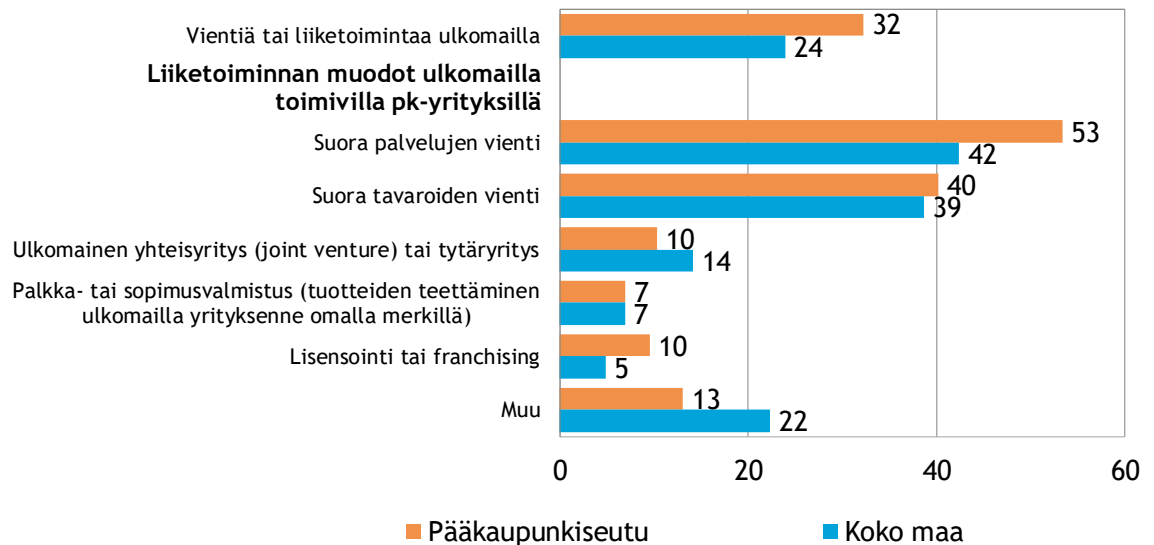
	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Investoinnit	81	75
Uuden henkilöstön palkkaaminen	43	43
Henkilöstön koulutus	59	59
Organisoinut työtä uudella tavalla	46	51
Uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraaminen	46	36
Laajentuminen uusille markkinoille	25	24
Uusien teknologioiden käyttöönotto	32	26
Uusien liiketoimintamallien käyttöönotto	29	20
Toiminnan laajentaminen uusille toimialoille	22	15

**/ Vastajaat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.*

6. Pk-yritysten kansainvälistyminen

Tämän syksyn otoksessa noin joka neljännellä koko maan ja joka kolmannella Pääkaupunkiseudun pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suora palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on näistä noin kahdella viidestä. Pääkaupunkiseudulla palvelujen viennin osuus on suurempi, 53 %.

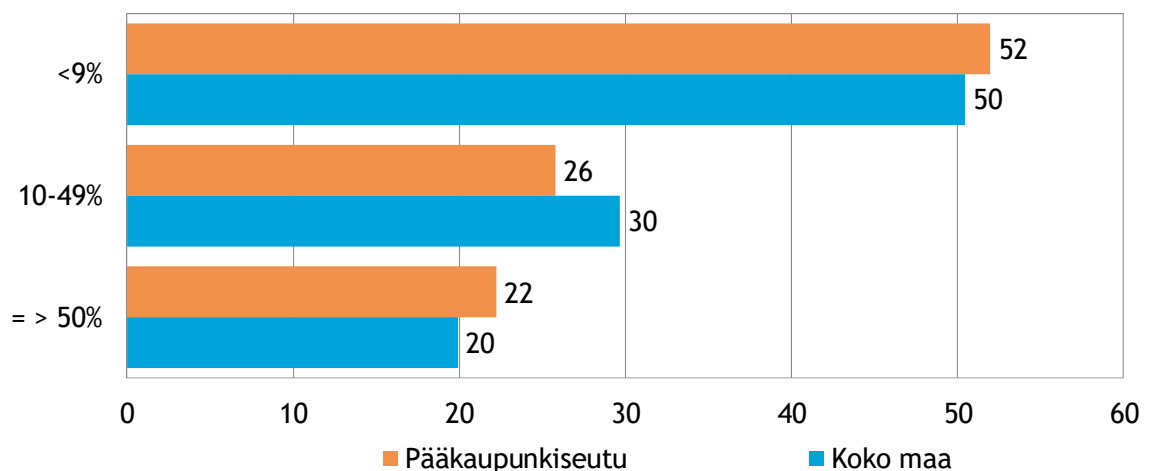
Kuva 7. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */

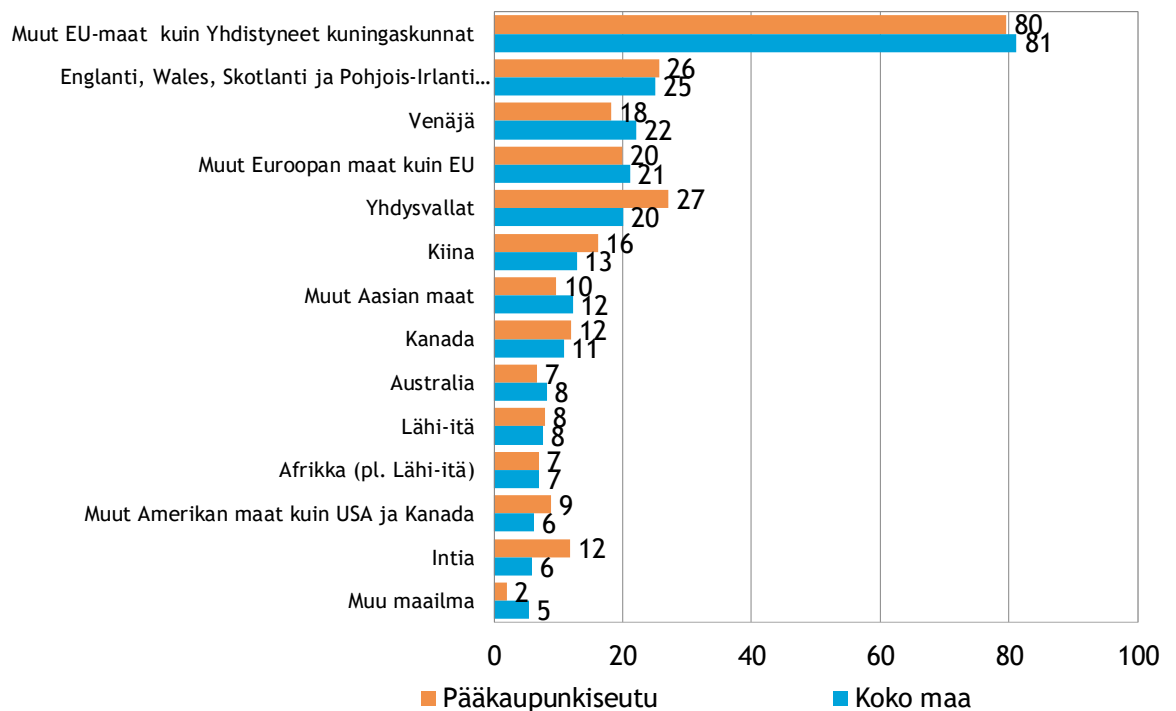
*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Syksyn otoksessa puolella koko maan ja alueen suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %.

Kuva 8. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2017, % yrityksistä

Kuva 9. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla

Koko maan pk-yrityksistä noin joka kuudennella ja Pääkaupunkiseudun alueella joka neljännellä on suoraa tuontitoimintaa.

Taulukko 7. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	26	17

7. Pk-yritysten kehittämisen tarpeet ja esteet

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (53 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa sekä yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa. Pääkaupunkiseudun tulokset eivät merkittävästi poikkea koko maan tilanteesta.

Taulukko 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet tällä hetkellä, %, */

	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Johtaminen	19	21
Yrityksen hallitustyöskentely	4	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	41	37
Markkinointi ja myynti	56	53
Vienti ja kansainvälistyminen	10	7
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	21	19
Tuotanto ja materiaalityöskentely, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	17	19
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	36	36
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	6	8
Ei kehittämistarpeita / ei osaa sanoa	13	16

Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään tasaväkisesti kilpailutilanne ja työvoiman saatavuus. Pääkaupunkiseudulla työvoiman saatavuus on merkittävin este kehittämiselle ennen kustannustasoa ja kilpailutilannetta.

Taulukko 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, % */, **/

	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Yritystoiminnan sääntely	8	10
Kustannustaso	15	13
Kilpailutilanne	14	16
Rahoitus	10	10
Työvoiman saatavuus	19	16
Resurssitekijät (pl. työvoiman saatavuus)	7	8
Yleinen suhdannetilanne / taloustilanne	11	12
Ei osaa sanoa	16	14

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

**/ Keväällä 2018 työvoiman saatavuus sisältynyt resurssitekijöihin.

8. Pk-yritysten rahoitus

Koko maan ja Pääkaupunkiseudun pk-yrityksistä noin joka seitsemännellä vastanneista on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Koko maan osalta tämä tilanne on lähes vastaava kuin keväällä 2018. Pääkaupunkiseudun alueella sen sijaan maksuvaikeuksia kokeneita on enemmän kuin kevään otoksessa.

Taulukko 10. Onko yrityksellänne ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana?, %

	Ei	Kyllä
Pääkaupunkiseutu	84	16
Koko maa	85	15

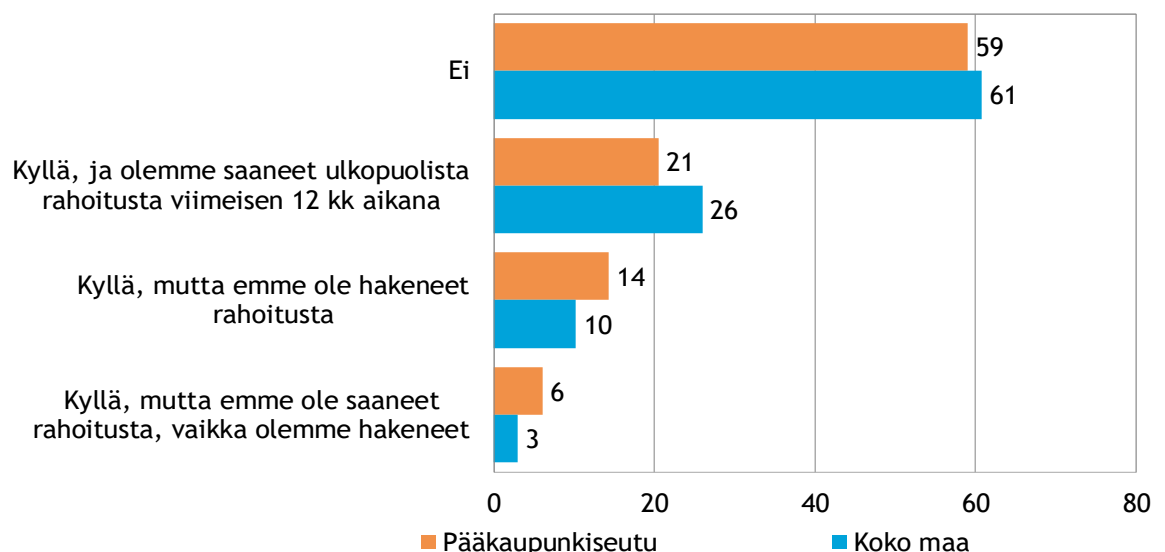
Koko maan vastanneista pk-yrityksistä alle puolella ja alueella joka kolmannella on lainaa rahoituslaitoksilta.

Taulukko 11. Onko yrityksellänne lainaa rahoituslaitoksilta?, %

	Ei	Kyllä
Pääkaupunkiseutu	66	34
Koko maa	53	47

Koko maan ja Pääkaupunkiseudun pk-yrityksistä noin kuudella kymmenestä ei ole ollut tarvetta hankkia rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Koko maassa joka neljäs ja alueella joka viides sanoo tarvetta olleen ja nämä ovat myös hakeneet ja saaneet rahoitusta lähimmän vuoden aikana. Joka kymmenes koko maan ja 14 % alueen vastaajista sanoo tarvetta olleen, mutta ei ole hakenut rahoitusta. Kolme prosenttia koko maan ja kuusi prosenttia alueen vastaajista sanoo olleen tarvetta rahoitukselle ja on myös hakenut rahoitusta, mutta ei ole sitä saanut.

Kuva 10. Onko yrityksellänne ollut viimeisten 12 kk:n aikana tarve hankkia rahoitusta, %

Pk-yritykset ovat ottaneet rahoitusta useimmiten pankista.

Taulukko 12. Mistä olette ottaneet rahoitusta?, %

	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Pankista	45	69
Rahoitusyhtiöstä	36	30
Vakuutusyhtiöstä / työeläkevakuutusyhtiöstä	3	2
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	5	3
Bisnesenkeliltä (eli yksityiseltä henkilösijoittajalta)	16	4
Finnverasta	13	15
Business Finlandilta (aiemmin Tekes)	12	5
ELY-keskuksista	3	5
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta	0	0
Velkakirjamarkkinoilta	1	0
Listautumismarkkinoilta (ml. pörssi ja vaihtoehtoiset markkinapaikat)	0	0
Joukkorahoituksen kautta	0	1
Muualta	10	7

Valtaosa, noin kolme neljästä koko maan ja alueen pk-yrityksestä ei aio hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana.

Taulukko 13. Aiotteko ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana, %

	Ei	Kyllä
Pääkaupunkiseutu	78	22
Koko maa	77	23

Pk-yritykset aikovat hakea ulkopuolista rahoitusta yleisimmin pankista ja seuraavaksi yleisimmin rahoitusyhtiöstä. Pääkaupunkiseudun vastaajat aikovat ottaa rahoitusta keskimääräistä useammin rahoitusyhtiöstä, Business Finlandilta, businessenkeliltä sekä yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä.

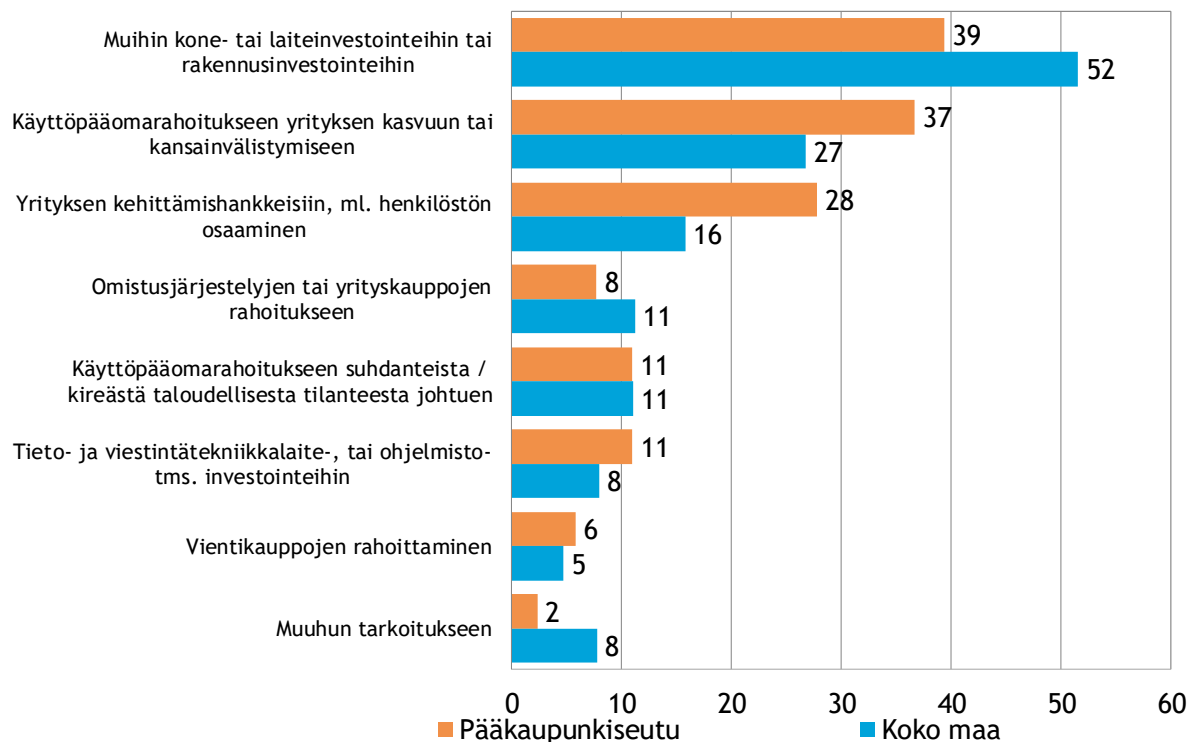
Taulukko 14. Mistä aiotte ottaa ulkopuolista rahoitusta, %, */

	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Pankista	51	68
Rahoitusyhtiöstä	45	32
Vakuutusyhtiöstä/työeläkevakuutusyhtiöstä	4	5
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	17	8
Bisnesenkeliltä (eli yksityiseltä henkilösjoittajalta)	18	9
Finnverasta	19	19
Business Finlandilta (aiemmin Tekes)	26	14
ELY-keskuksista	7	10
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta	4	1
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta (ml. pörssi ja vaihtoehtoiset markkinapaikat)	0	1
Joukkorahoituksen kautta	1	2
Muualta	14	9

**/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.*

Koko maassa ulkopuolista rahoitusta aiotaan käyttää selvästi yleisimmin muihin kone- ja laiteinvestointeihin tai rakennusinvestointeihin. Käyttöpääomarahoitusta yrityksen kasvuun ja kansainvälistymiseen on toiseksi yleisin ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus. Pääkaupunkiseudulla kolme yleisimmin mainittua rahoituksen käyttötarkoitusta ovat muut kone- ja laiteinvestoinnit tai rakennusinvestoinnit, käyttöpääomarahoitusta yrityksen kasvuun ja kansainvälistymiseen sekä yrityksen kehittämishankkeet.

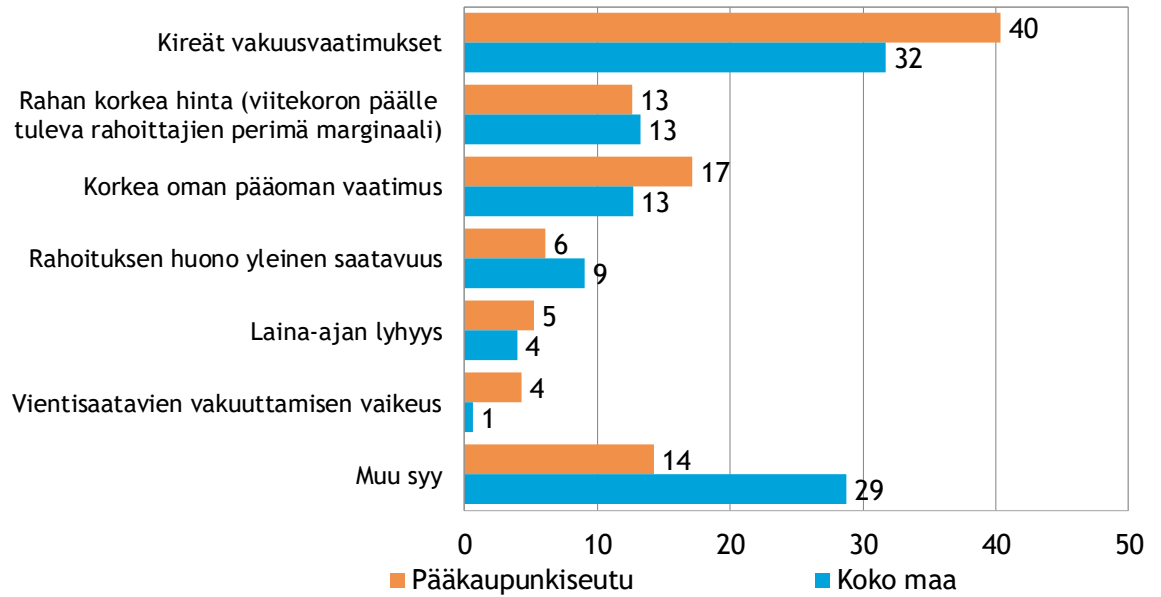
Kuva 11. Ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus, % yrityksistä, jotka aikovat ottaa rahoitusta seuraavan 12kk:n aikana, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita kaksi mielestään tärkeintä vaihtoehtoa.

Kireät vakuusvaatimukset on koko maassa ja alueella tärkein syy sille, että pk-yrityksissä ei ole haettu tai saatu rahoitusta.

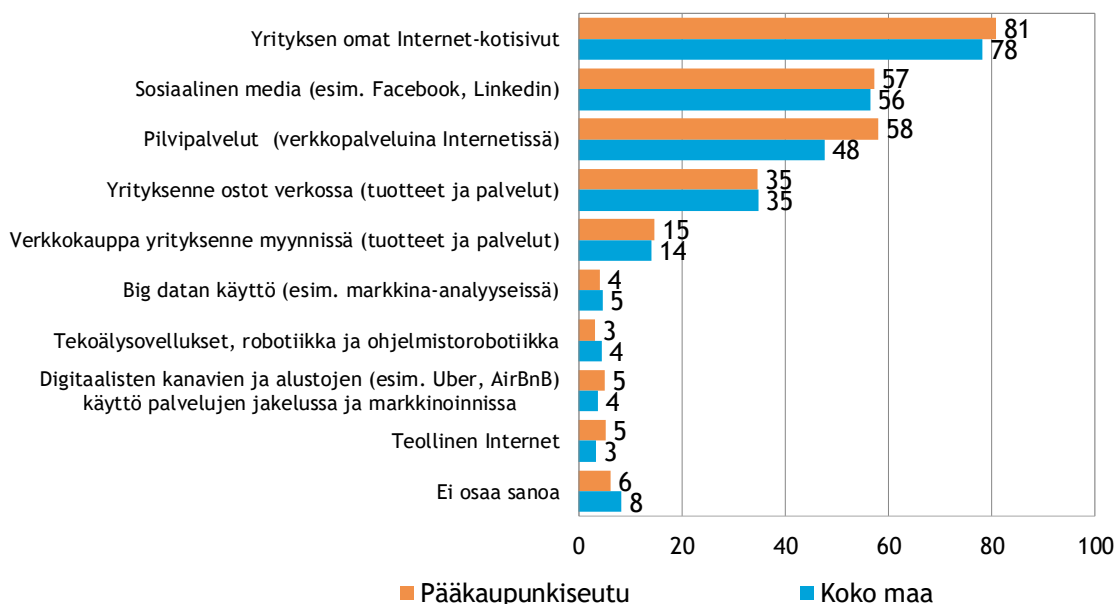
Kuva 12. Tärkeimmät syyt sille, että ei ole hakenut tai saanut rahoitusta, %

9. Digitaalisuus liiketoiminnassa

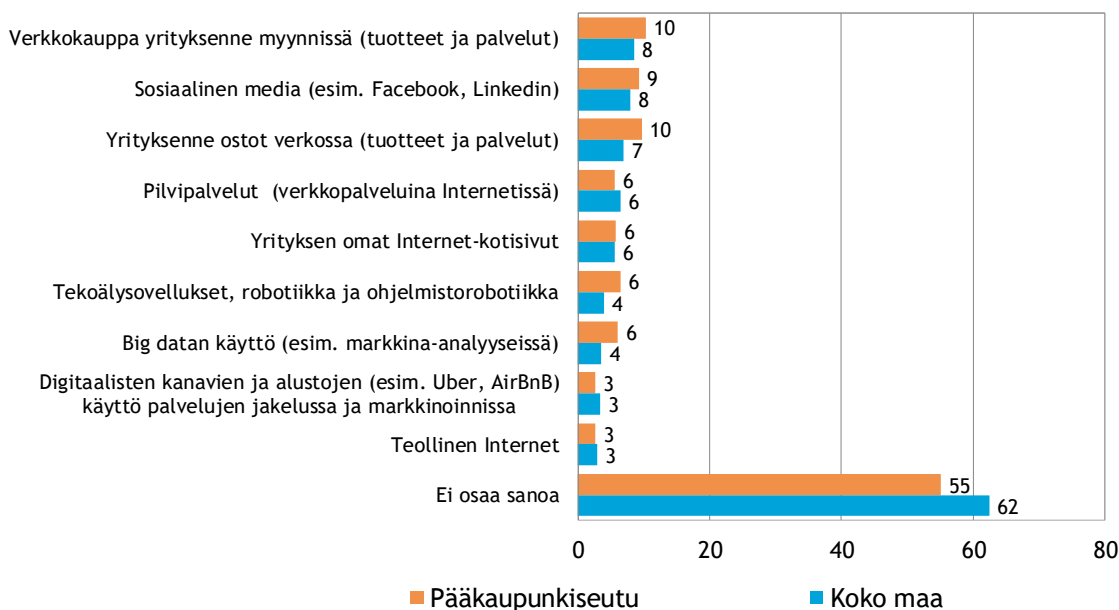
Noin neljällä viidestä koko maan ja Pääkaupunkiseudun alueen pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Kuva 13. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %

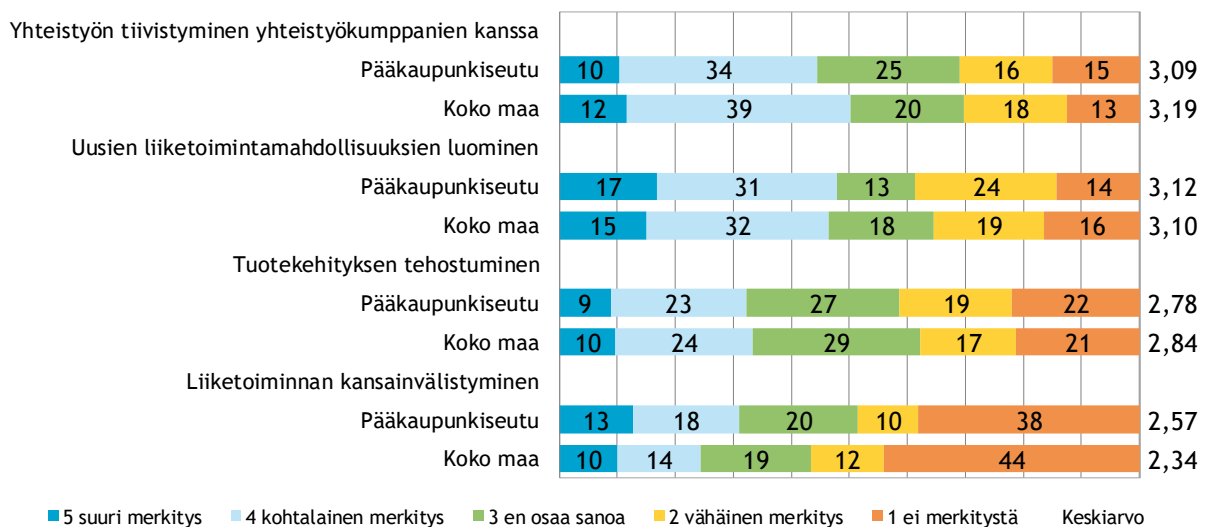
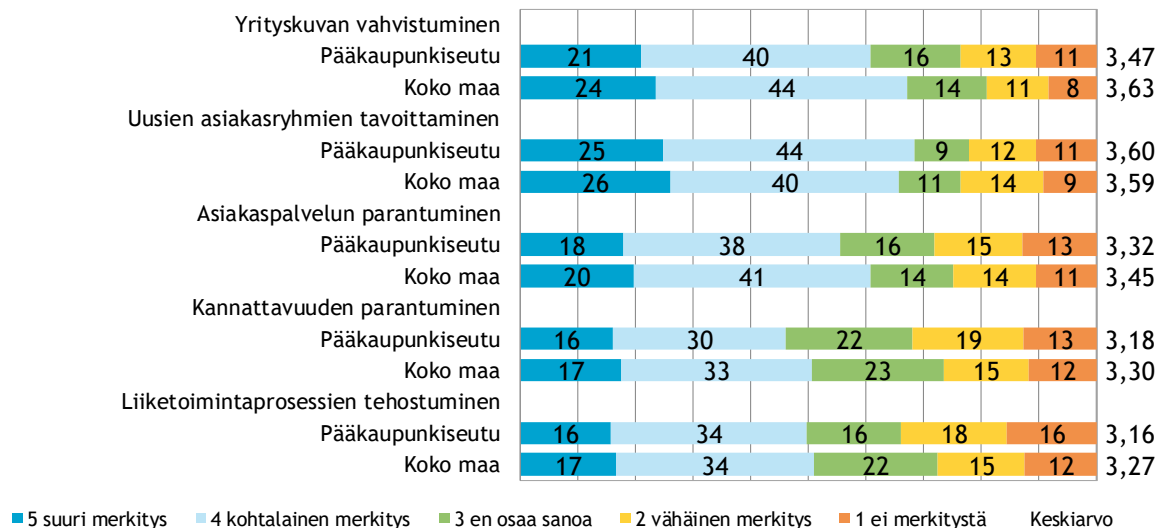
Kuva 14. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, %

Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa 8 % ja Pääkaupunkiseudulla 10 % pk-yrityksistä. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen kuten myös liiketoimintaprosessien tehostuminen arvioidaan merkittävimiksi digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa.

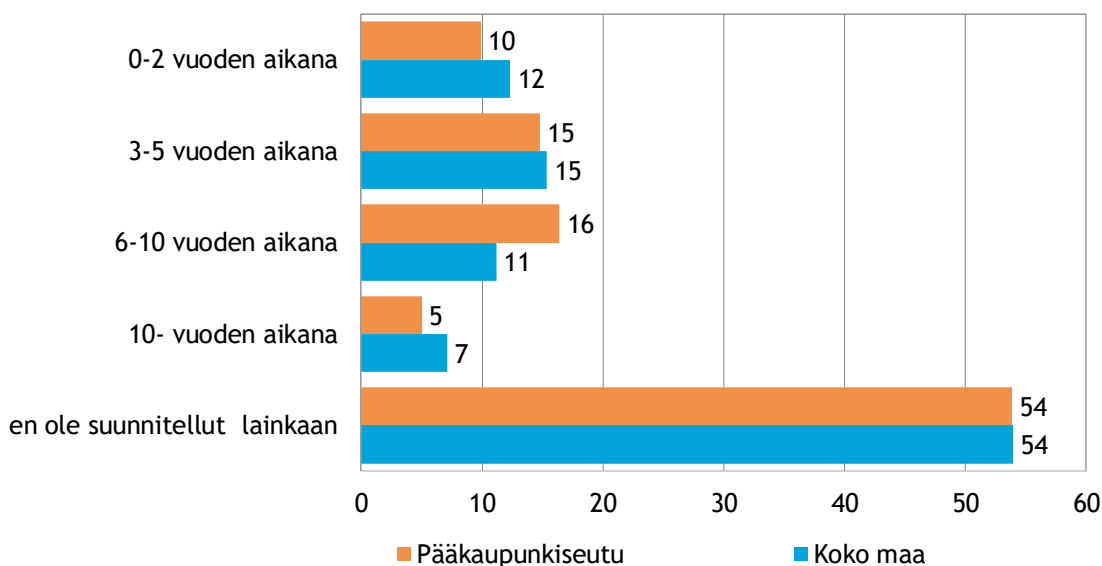
Kuvat 15-16. Arvioi seuraavia liiketoiminnan digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitystä yrityksellenne

10. Omistajanvaihdos

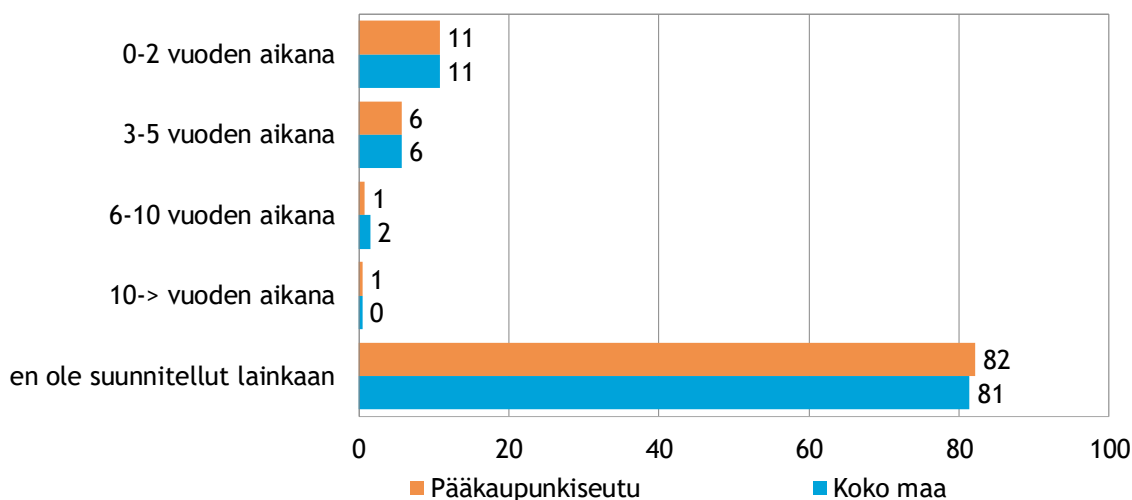
Yli puolet kyselyyn vastanneista koko maan ja Pääkaupunkiseudun pk-yrityspäätäjistä ei ole suunnitellut omistajanvaihdoksen toteuttamista lainkaan. Omistajanvaihdosta suunnittelevat aikovat toteuttaa vaihdoksen useimmiten seuraavan viiden vuoden aikana.

Kuva 17. Omistajan vaihdoksen suunnittelu, %

Valtaosa, noin neljä viidestä pk-barometrikyselyyn vastanneista yrityspäätäjistä ei ole suunnitellut yrityksen tai liiketoiminnan ostamista lainkaan. Yrityksen tai liiketoiminnan osto toteutettaisiin yleisimmin lähitulevaisuudessa, seuraavan kahden vuoden aikana. Koko maassa neljä viidestä (80 %) ja alueella hieman harvempi, 69 % yrityksen tai liiketoiminnan ostamisesta kiinnostuneesta sanoo tarvitsevansa ostoon ulkopuolista rahoitusta.

Kuva 18. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisen suunnittelu, %

Suomen Yrittäjien ja aluejärjestöjen yhteystiedot

SUOMEN YRITTÄJÄT

Mannerheimintie 76 A, 00250 Helsinki
PL 999, 00101 Helsinki
toimisto@yrittajat.fi
puhelin 09 229 221
yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT

Valtakatu 51, 53100 Lappeenranta
yrittajat.fi/etelakarjala
puhelin 010 470 1100

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
yrittajat.fi/etelapohjanmaa
puhelin 06 420 5000

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT

Sammonkatu 12, 50130 Mikkeli
yrittajat.fi/etelasavo
puhelin 0500 651 312

HELSINGIN YRITTÄJÄT

Urho Kekkosen katu 2 C, 00100 Helsinki
yrittajat.fi/helsinki
puhelin 050 575 2353

HÄMEEN YRITTÄJÄT

Sibeliuksenkatu 11 A 1, 13100 Hämeenlinna
yrittajat.fi/hame
puhelin 010 229 0390

KAINUUN YRITTÄJÄT

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
yrittajat.fi/kainuu
puhelin 010 387 7870

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
yrittajat.fi/keskipohjanmaa
puhelin 06 831 5292

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT

Lutakonaukio 7, 40100 Jyväskylä
yrittajat.fi/keskisuomi
puhelin 010 425 9200

KYMEN YRITTÄJÄT

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
yrittajat.fi/kymi
puhelin 044 012 4190

LAPIN YRITTÄJÄT

Hallituskatu 26, 2. krs, 96100 Rovaniemi
yrittajat.fi/lappi
puhelin 0400 898 200

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT

Laukontori, Kehräsaari B, 2. krs, 33200 Tampere
yrittajat.fi/pirkanmaa
puhelin 03 251 6500

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT

Linnunlahdentie 2, 80110 Joensuu
yrittajat.fi/pohjoiskarjala
puhelin 050 367 5194

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Isokatu 4, 90100 Oulu
yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
puhelin 010 322 1980

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT

Vesijärvenkatu 15, 15140 Lahti
yrittajat.fi/paijathame
puhelin 010 322 4300

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT

Tekniikantie 12, 02150 Espoo
yrittajat.fi/paakaupunkiseutu
puhelin 010 422 1400

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Raastuvankatu 12-14 D, 65100 Vaasa
yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
puhelin 050 463 2370

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT

Isolinnankatu 24, 28101 Pori
yrittajat.fi/satakunta
puhelin 050 312 9301

SAVON YRITTÄJÄT

Kauppakatu 28 B, 3. krs, 70110 Kuopio
yrittajat.fi/savo
puhelin 044 368 0507

UUDENMAAN YRITTÄJÄT

Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
yrittajat.fi/uusimaa
puhelin 010 231 3050

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT

Brahenkatu 20, 20100 Turku
yrittajat.fi/varsinaissuomi
puhelin 02 275 7100

Finnvera Oyj:n ja toimipisteiden yhteystiedot

PÄÄKONTTORI FINNVERA OYJ

Vaihde: 029 460 11

Puhelinpalvelu: 029 460 2580

Sähköposti: etunimi.sukunimi@finnvera.fi

www.finnvera.fi

HELSINKI

Porkkalankatu 1, PL 1010, 00101 Helsinki

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

TOIMIPISTEET

HELSINKI

Porkkalankatu 1, PL 1010, 00101 Helsinki

JOENSUU

Länsikatu 15 rak. 3 B, 80110 Joensuu

JYVÄSKYLÄ

Piippukatu 11, 40100 Jyväskylä

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

LAHTI

Askonkatu 2, 7. krs, 15100 Lahti

LAPPEENRANTA

Brahenkatu 2, 53100 Lappeenranta

MIKKELI

Jääkärintie 10 A, 2. krs, 50100 Mikkeli

OULU

Sepänkatu 20, 90100 Oulu

PORI

Itäpuisto 7, 5. krs, 28100 Pori

ROVANIEMI

Rovakatu 28, 96200 Rovaniemi

SEINÄJOKI

Frami D, Tiedekatu 2, 60320 Seinäjoki

TAMPERE

Kalevantie 2, 33100 Tampere

TURKU

Humalistonkatu 1, 20100 Turku

VAASA

Virastotalo, Wolffintie 35, 65200 Vaasa

PIETARIN EDUSTUSTO

FINNVERA PLC

Representative Office in St. Petersburg

Finland House

Ul. Bolshaya Konyushennaya 4-6-8

191186 St. Petersburg, Russia

PL 150, 53501 Lappeenranta

puh. +358 405 088 956

Työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten yhteystiedot

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS
Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS
Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS
Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS
Salpausselänkatu 22, 45101 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS
Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS
Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS
Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS
Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS
Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS
Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS
Veteraaninkatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS
Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS
Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS
Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS
Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

